

INTERACȚIUNEA SOCIALĂ ȘI COMPORTAMENTUL ECOLOGIC AL ȘCOLARULUI MIC

Angela TELEMAN, dr. conf.univ.,U.P.S.,I. Creanga”

Rezumat. *Interacțiunea socială este modul de comportament existent într-un grup. Ea permite valorizarea normelor și regulilor decelate pentru realizarea unui scop. Comportamentul este modul în care acționează oamenii spre deosebire de felul cum gândesc. Aceasta este explicația contradicției factuale cum că conținuturile sînt bine cunoscute, iar comportamentul, intenția de a acționa ecosocial este la nivel de frustrare. Comportamentul ecologic, interceptînd sfera interacțiunii sociale, poate fi manifestat în scopul comun de a proteja mediul natural.*

Abstract. *Social networking is the manifestation of behavioural intention in a group. It valorises the norms and rules for realization of a purpose. Behavior is the way people act as opposed to thinking about how. It is the explication of factual contradiction about how well are known contents, but behavior, the intention of the act is wide ecosocial frustration. Ecological behaviour, interceptingsocial interaction sphere can be expressed in the common goal of protecting the environment.*

Contextul specific al problemei formării comportamentului ecologic la elevii de vîrstă școlară mică rezidă în mobilizarea unui ansamblu de particularități individuale ale personalității elevului, care constituie condițiile subiective de acțiune în mediu.

Comportamentul ecologic este o formă behaviorică orientată spre responsabilitate față de mediu în context concret și se fundamentează prin trebuința psihică de activism social și interacțiunea socială [8].

Comportamentul ecologic este *un comportament ferm, dar optimist, a unei gândiri pozitive, evitând accentuarea aspectelor dezastruoase și o abordare lipsită de speranță în ceea ce privește efectele negative ale activității omului asupra mediului* (Designer J.) [apud 6].

Acțiunea ecologică necesită interacțiune și reciprocitate în determinarea unui efect ecologic, de aici activismul elevului în situații de determinare, condiționată de trebuințe cognitive și de tendința către aplicarea societală a adevărurilor, direcționează spre capacitatea de a depune eforturi mentale și fizice într-un proces de acțiune ecologică și preferințele unor modalități productive de acțiune [3, p. 283].

Mecanismele acțiunilor conjugate ale membrilor unui grup desemnează sinergia lor, adică urmăresc același scop, ceea ce necesită, actual, formarea comportamentului ecologic. Aceste precondiții atrag și mecanismele de reciprocitate, ceea ce duce la preluarea atitudinală de context de la membrii grupului.

Interacțiunea socială este un proces interpersonal prin care indivizii aflați în contact își modifică temporar comportamentele, unii față de alții, prin stimulare reciprocă continuă. Interacțiunea socială este modul de comportament existent într-un grup. Apartenența la o comunitate de interpretare a unităților de reprezentare, după J. Dolz, permite înțelegerea și anticiparea activităților altuia; de asemenea, ea permite modificarea comportamentului propriu, ținând seama de punctul de vedere al celuilalt [apud 1].

Din perspectiva afinității cu educația pentru mediu, formarea responsabilității ecologice, angajează structurile interacțiunii sociale, care proiectează manifestarea ei dinamică prin trei feluri de interacțiuni [6]:

- **interacțiunea reactivă** - copiii asimilează, execută și preiau în mod diferit ceea ce le oferă mediul social;
- **interacțiunea evocativă** - fiecare copil determină atitudini diferite în raport cu mediul natural, oameni;
- **interacțiunea proactivă** exprimă o implicare activă în relația cu comportamentele copiilor într-un anumit mediu.

Interacțiunea socială este definită de UNESCO ca un ansamblu de măsuri care se aplică diverselor categorii de fenomene și urmărește abolirea segregării, sub toate formele. Prin urmare, integrarea socială este un proces generic de inserție activă și eficientă a individului sau a fenomenelor într-un ansamblu. În general, acest proces se realizează prin diverse forme și mijloace. Autorul B. Ninje susține că „*integrarea, inserția și interacțiunea înseamnă să îți se permită să fii capabil de a fi tu însuți printre ceilalți*” [apud 5].

Interacțiunea socială se referă și la relația care se stabilește între individ și societate. Ea se realizează pe mai multe nivele și sub diferite modalități. B. Ninje redă integrarea de la simplu la complex [2]:

- integrarea fizică;
- integrarea funcțională;

- integrarea socială;
- integrarea personală;
- integrarea în societate;
- integrarea organizațională.

Rezultatul interacțiunii sociale se caracterizează prin [8]:

- organizarea activității în comun, fapt ce duce la activizarea proceselor decunoaștere-învățare;
- repartizarea acțiunilor și operațiilor inițiale;
- comunicarea fără de care nu se poate face repartizarea, schimbul și înțelegerea reciprocă, se planifică condițiile activității și se selectează modurile de acțiune adecvate obiectivelor instructive;
- schimbul cu moduri de activitate, dictat de necesitatea elaborării diferitor procedee pentru dobândirea procesului comun al activității – rezolvarea problemei;
- înțelegerea reciprocă, care este dictată de caracterul includerii elevilor în activitatea comună.

Comportamentul ecologic se limitează la acțiunile observabile ale școlarului, ceea ce decelează, în matricea educabilității, manifestarea responsabilității ecologice ca un element sociomoral, întemeiat pe:

- cunoașterea statutului omului în raporturile multiple și complexe ce se stabilesc între el și natură;
- înțelegerea necesității producției, conservării și ameliorării mediului;
- convingerea asupra echității sociale aplicate la problemele ecologice ca efect al deteriorării calității vieții omenirii;
- consecințele atitudinii negative față de mediul înconjurător.

J. Driver face distincție între funcția socială a interacțiunii de intenția socială. Funcția constă în a asigura coordonările necesare unor unități sau părți ale unui ansamblu organizat în scopul de a menține corespondența cu normele și valorile acestuia. Intenția comportamental- socială implică modalități diverse de interacțiune utilizate de un individ pentru a fi situat sau a se situa într-un grup sau colectivitate, cu scopul de a i se recunoaște un loc, un statut sau o identitate socială [apud 1].

S. Hirshi consideră că interacțiunea socială diferă în funcție de intensitatea a patru dimensiuni ale legăturii sociale: *atașamentul, angajamentul, investirea și credința* [apud 4].

În cadrul interacțiunii sociale, Robert Park [1], semnalează două postulate de la care se dezvoltă următoarele teze:

- Fiecare actor trebuie să pună în acțiune proceduri de interpretare a activităților sale zilnice.
- Acțiunea socială este o realizare practică.

Contextul analizei activităților zilnice permite influența socială a membrului grupului care definește o rețea de activități generate de grup în vederea atingerii scopului. Kalman I. prezintă stadiile influenței sociale ca fiind [apud 5]:

- a. *compliance*: preluarea unui comportament în scopul obținerii unei reacții favorabile din partea autorității;
- b. *identificarea*: preluarea anumitor norme comportamentale cu ajutorul autodefinirii, prin relația cu cel de la care preia comportamentul;
- c. *internalizarea*: preluarea anumitor comportamente normative aflate în consonanță cu sistemul axiologic personal.

Comportamentul este modul în care acționează oamenii spre deosebire de felul cum gândesc[2]. Aceasta este explicația contrazicerii faptuale cum că conținuturile sînt bine cunoscute, iar comportamentul, intenția de a acționa ecosocial este la nivel de frustrare.

Teoria *comportamentului social* se bazează structural pe următoarele elemente [5]:

- ✓ Cunoștințe factuale;
- ✓ Atitudine socială;
- ✓ Reguli comportamentale;
- ✓ Valori sociale și morale;
- ✓ Intenția comportamentală socială;
- ✓ Comportament prosocial.

Dezvoltarea socială a elevului mic, după Sion G.[apud 8], constă în asimilarea de conduite care acoperă două cîmpuri: cel al actelor sociale observabile și cel al experiențelor personale. La reacțiile la stimuli externi și interni, se adaugă semnele și simbolurile semnificative care devin treptat prevalente, astfel manifestările comportamentului ecologic ar putea deveni mecanism automat, nedeliberat bazat pe învățarea socială.

Învățării socială constituie procesele psihologice prin care indivizii acumulează cunoștințe, reguli, norme, valori, deprinderi comportamentale ce privesc viața socială în desfășurarea ei concretă.

Învățarea socială și socializarea se desfășoară pe fundalul *interacțiunii sociale*. Datorită transformărilor în societatea de ansamblu – deplasarea de la modelul autoritar și paternal la democrație și pluralism – acum studiile de specialitate arată cît de mult îi influențează și copiii pe părinții lor. Thomas W., Znaniecki F. [apud 1] menționează că comportamentul uman nu este o simplă reacție la acțiunea stimulilor din exterior, ci un șir de adaptări la faptul cum individul interpretează evenimentul și situația socială. Inițial omul într-o situație nouă analizează propriile interese, pentru ca mai apoi să-și organizeze conduitele în funcție de circumstanțe.

Socializarea formează o sensibilitate deosebită pentru stimulii sociali, implică individul în cadrul contribuțiilor sale în raport cu semenii, învățîndu-l arta participării și colaborării. Modelarea socială se fundamentează pe trebuința de afiliere, manifestate din dorința de a face parte dintr-un grup, realizîndu-se autoafirmarea. În cursul socializării indivizii își vor ajusta comportamentele la cerințele comunității, iar societatea realizează o uniformizare, un control al membrilor ei. Controlul este realizat prin instruirea unor criterii valoric-normative.

Interacțiunea și reciprocitatea sunt transparente în **învățarea de roluri sociale**, care poate fi considerată un caz particular al învățării sociale. În fond, socializarea presupune

achiziționarea de noi statusuri și roluri și renunțarea la altele, fiecare poziție sau rol comportînd unul complementar.

Întrucît în manifestarea comportamentală este simulată interacțiunea umană, el poate fi utilizat pentru atingerea unuia sau mai multor obiective, dintre care Cucoș C. amintește [4]:

- *facilitarea inserției sociale a elevilor*, grație interpretării și învățării regulilor necesare ocupării ulterioare a unor statusuri;
- formarea și modelarea comportamentului uman baza simulării interacțiunii ce caracterizează o structură, o relație sau o situație socială de grup, prin distribuirea în rîndul participanților la instruire a unor statusuri foarte bine precizate și relaționate între ele;
- familiarizarea cu modurile de gîndire, trăire și acțiune specifice anumitor funcții, posturi, domenii;
- dezvoltarea capacității de empatie și înțelegere a opiniilor, trăirilor și aspirațiilor celor din jur;
- dezvoltarea capacității de a surprinde, de a înțelege și de a evalua opiniile și orientările valorice ale indivizilor cu care relaționează;
- formarea copacității de a rezolva situațiile problematice, dificile, acumularea de experiență în acest sens;
- verificarea corectitudinii comportamentelor formate, validarea celor învățate corect și invalidarea celor învățate greșit;
- formarea și perfecționarea aptitudinilor de muncă în grup și de conducere colectivă.

Apariția unui deficit în dezvoltarea comportamentului ecologic al elevilor se poate datora mai multor motive: lipsa cunoștințelor necesare unor manifestări comportamentale dezirabile din punct de vedere social și ecologic, absența oportunităților prin intermediul cărora să fie stimulate experiențele socializatoare pentru mediu, lipsa intenției comportamental cu scop ecologic.

Trecerea prin aceste nivele de interacțiune permite corectarea existențială a unor atitudini negative față de mediu, a unor comportamente nesatisfăcătoare și expunerea copilului la noi valori.

Relevanța valorizării experiențelor pozitive față de ceilalți se identifică prin trei abordări (Sears, 1993) [apud 5]:

- orientarea sociopersonală, potrivit căreia copilul este familiarizat cu reguli de comportament acceptate social și cultural, subiectul fiind dispus să și le însușească;
- încorporarea acestor valori în propriul sistem deja format, copilul fiind exponentul propriilor nevoi, al scopurilor care îl transcend și îi fixează cadrul de asimilare personală;
- orientarea personalizată, în care standartele și regulile de comportament sînt dirijate spre sine, spre latura intraindividuală, cu anumite condiții și ritmuri de asimilare.

Interacțiunea socială permite elevilor nu numai să intre în relații funcționale cu lumea, să-și satisfacă trebuințele de a fi stimulat și de a acționa, ci și de a răspunde la trebuințele interpersonale de participare, afiliere și confirmare.

Percepția interpersonală, inferențele sociale, relațiile afinitare, climatul de grup reprezintă câteva aspecte referitoare la dimensiunea socială a educației pentru mediu. Asimilarea valorilor, normelor și regulilor care ghidează conduita, interacțiunea cu ceilalți, influențarea acestora, rezolvarea conflictelor, manifestarea în grup, depind de bogăția experiențelor socializatoare și aplicabilitatea direcțiilor propuse. Câmpul educațional este un ansamblu structurat al relațiilor psihosociale pe care le determină interacțiunile interpersonale în activitatea comună de protecție a mediului natural.

Bibliografie:

1. Boza M. Atitudinile sociale și schimbarea lor. Iași: Polirom, 2010.
2. Doron R., Parot Fr., Dicționar de psihologie. București: Editura Humanitas, 2006.
3. Duțu M. Probleme ale educației ecologice. Cluj-Napoca: Editura Gold Press, 2012.
4. Cucuș C. Pedagogie. Iași: Ed. Polirom, 2002.
5. Rusnac Sv. Preocupări ale psihologiei sociale. Chișinău: E.E.-P Tipografia centrală, 2007.
6. Telean A. Formarea competenței de explorare/investiare a proceselor ecologice în clasele primare. S.N., 2012.
7. Șleahțișchi M. Clasic și modern în psihopedagogia socială. Chișinău: Lumina, 1996.
8. Șoitu L. Dezvoltarea socială în școală. București: E.D.P., 2001.
9. Vining F. Environmental behavior and attitude. Cambridge: Mass. Blackwell, 1995.